

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Fil 4, 4 – 13

Text: L 15, 25 – 32 *Starší syn byl právě na poli. Když se vracel a byl už blízko domu, uslyšel hudbu a tanec. Zavolal si jednoho ze služebníků a ptal se ho, co to má znamenat. On mu odpověděl: 'Vrátil se tvůj bratr, a tvůj otec dal zabít vykrmené tele, že ho zase má doma živého a zdravého.' I rozhléval se a nechtěl jít dvnitř. Otec vyšel a domlouval mu. Ale on odpověděl: 'Tolik let už ti sloužím a nikdy jsem neporušil žádný tvůj příkaz; a mě jsi nikdy nedal ani kníže, abych se poveselil se svými přáteli. Ale když přišel tenhle tvůj syn, který s děvkami prohýřil tvé jmění, dal jsi pro něho zabít vykrmené tele.' On mu řekl: 'Synu, ty jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé. Ale máme proč se veselit a radovat, poněvadž tento tvůj bratr byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.'*

Radujte se v Pánu vždycky, vybízí nás apoštol. Ovšem taková výzva může jít někomu přímo proti srsti. Vyzývat k radosti třeba člověka depresivního je nejen neúčinné, ale přímo škodlivé. To není jen moderní psychologický poznatek, to je starozákonní přísloví: „Svlékat šaty v chladný den či nalévat do louhu ocet je zpívat písně srdci sklíčenému“ (Př 25, 20). Když už vyzývat k radosti, tak aspoň přiměřeně, jak čteme třeba v ep. Římanům: „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími“ (Ř 12, 15). Jak to tedy apoštol myslí s tím „radujte se v Pánu vždycky“? Vždycky to nejde. Radost nemá člověk pořád.

Problém vyvstává tím, že chápeme radost jen jako emoci. A emoce jsou ze své podstaty proměnlivé a my nemáme úplně schopnost je ovládat. „Radovat se v Pánu vždycky“ musí tedy znamenat i něco jiného než jen to, jak se zrovna cítíme.

Radovat se znamená také, že jsme něčemu rádi. Krásně to vidíme na příběhu staršího bratra z Ježíšova podobenství o marnotratném synu. Měl být rád, že se jeho bratr vrátil. Ale on z toho žádnou radost neměl. Proč se starší bratr neraduje?

Ono to není zas tak těžké pochopit. Přichází z pole, unavený, protože musel pracovat za dva. A říká si: „Tak mladší brácha, který se měl na polních pracích podílet se mnou, mě v tom nechal samotného a odešel si do světa. Bodejť že jsem naštvaný, když musím hospodaření rodiny táhnout s otcem pracovně i finančně sám. A pak také, podívejte se, jak ten mladší žil. To, co mu otec dal do vínku, tak zpeněžil a s děvkami prohýřil. A žádný trest ho za to ani nečeká. To jsem tak mohl udělat taky. Ale já jsem nikdy žádný otcův příkaz neporušil. Já jsem se vždycky choval slušně. A teď brácha přišel domů a otec mu tam dokonce pozve muziku. Ještě se tam snad bude tančit, ne? To za mě nikdy nebyvalo. Toho se nám nikdy nedostalo. Tady se teď nakládá s hříšníky líp než s lidmi zbožnými a poctivými! To mám za všechnu tu věrnost a obětavost! Když tam budou takoví marnivci jako můj mladší brácha, tak to já už tam asi ani chodit nebudu!“ Tak možná uvažoval otcův starší syn. Prostě není rád, jak to teď u nich doma vypadá. Nemá z toho pražádnou radost.

Mladší bratr je naopak rád, že našel cestu domů, protože si už prošel ledasčím, sáhl si doslova na dno, pak šel do sebe, na své cestě se obrátil a vrátil se ke svému otci. A nyní se zcela přirozeně a spontánně raduje.

Bratři a sestry, tady je třeba říci, že podobenství o marnotratném synu nemá jen onen individualistický výklad, kde se myslí na osobní obrácení člověka, který se vzdálil a zase vrátil k Bohu. To podobenství má takřkajíc globální charakter. Bylo zapsáno v době, kdy církve řešila vztah mezi židy a pohany. Hospodin je otcem všech, ovšem pohané se na celé věky Hospodinu vzdálili. V Kristu se k němu opět vrací. A nastává problém mezi starozákonní a novozákonní církví, reprezentovaný v podobenství nevstřícným vztahem staršího syna k mladšímu.

Ale to podobenství má vlastně spoustu dimenzí. Nejde jen o vztah židů a pohanů, ale třeba o vztah lidí, kteří žili celý život v církvi a lidí, kteří nově do církve přistupují. Anebo také o vztah křesťanů, kteří žili celý život jen v té své sterilní církevní bublině a křesťanů, kteří mají za sebou kontakt a zkušenost se světem. Mají tyto dvě skupiny ze sebe vzájemně radost? Dovedou se prolínat a snášet?

Řekněme tedy dosti zjednodušeně, že starší syn reprezentuje takový ten starší typ církve. Církve vážné, pracovitě, věrné, důstojné. Církve, kde si nikdo netroufne porušit přísné příkazy a od otce se nehne na krok. Mladší syn reprezentuje typ mladé moderní svobodomyšlné církve. Má všestrannou zkušenost ze světa a se světem.

Já myslím, že se ti dva bratři docela dost vzájemně potřebují. Ale ne vždy jsou ochotni si to přiznat. Ten starší bývá jedním mladšího pobouřen. Resp. chce, aby jeho mladší bratr byl stejný jako on.

Stejně vážný a stejně důstojný. Ale ten mladší je tak trochu divoch. Mohou si ti dva rozumět? Církev ovšem nikdy nepůjde kupředu, bude-li mít jen starší bratry a sestry a nebude-li mít žádné mladší sourozence. Ona potřebuje i ty mladší, arcíže marnotratné a světské. Mladší syn dokonce, považte (!), při muzice tancuje (ale k tomu v podobenství vyzývá sám otec). Mimochodem, jsem zvědavý, kolik z vás si odpoledne na zahradě při cimbálovce zatančí. Třeba já to zrovna nebudu, protože mě vychovala stará církev, která mi taneční nikdy nedopřála. Ale zeptáte-li se mě, jestli tančil Ježíš, tak podle mě zcela určitě! Co by taky jiného na všech těch svatbách dělal? Nicméně ten starší syn si myslí, že se to nepatří a že k tomu není důvod.

Ale to už si samozřejmě ten příběh trochu přibarvuji. Tady nejde jen o jakýsi generační spor. Jde tu obecně o přístup k životu – potažmo tedy k duchovnímu životu. Pamatujeme si, že v minulosti bylo náboženství spojeno vždy s velikou vážností. Jakoby snad k víře vůbec nepatřila ani žádná zábava ani legrace, protože zábava je přece ryze světská věc. Jeden evangelický teolog ovšem řekl: „Kazatel, který nudí evangeliem, tak hřeší!“

Apoštol svou výzvou, abychom se vždycky radovali, apeluje na celkovou změnu přístupu k víře, k náboženství a k duchovním věcem obecně. Namísto ponuré vážnosti vybízí k radosti. Já třeba osobně mám rád, když se radost projevuje také emotivně. Ale to nijak nesouvisí s vírou. Nicméně všimněte si, jak pokání, tedy onen hluboce vážný obrat a návrat člověka k Bohu vykresluje Ježíš. Otec v podobenství nepřekroší chybujičího syna z katechismu ani mu neuloží odříkat deset otčenášů, ale namísto toho uspořádá neformální rodinnou grilovačku i s muzikou a tancem.

Vstup do království Božího v Ježíšově interpretaci má velmi často podobu radostného až svatebního hodování. A nemyslete si, i já mám jako ten starší bratr problém s tím, koho všeho tam naše liberální církev zve a zahrnuje. Ale pomalu a postupně se učím z toho radovat. Křesťan přece nemůže být škarohlíd, morous či moralista, nýbrž má po vzoru nebeského otce mít otevřenou náruč pro všechny marnotratné, kteří, řečeno slovy staršího syna: s děvkami, ne-li ještě s někým horším, prohýřili celé jmění.

Myslím, že církve budoucnosti, mají-li se do ní navracet marnotratní synové a dcery, už nikdy nesmí být církví našeho dětství. I když já také s nostalgií vzpomínám na to krásné místo, tiché milé, v blahém veselí, kde ty krásné šťastné chvíle byly každou neděli. Ale zároveň bych nechtěl dopadnout jako ten starší bratr, který se zařekl, že už nevkročí do takového domu, kde se u jednoho stolu mají potkat marnotratní i spořiví, obětaví i skoupí, zodpovědní i lehkomyšlní, pracovití i líní, slušní i méně slušní, hříšní i ještě hříšnější. Ano, znovu říkám, radovat se vždycky – není vždycky snadné. Ale nejde o naše pocity. Jde o to být rád a mít rád. Být rád, že tu mohou být s námi naši bratři a sestry a mít je rád, i když jsou jiní. Jinými slovy, být spokojen s církví takovou, jakou máme. Je chudá a přece svým způsobem bohatá. I apoštol Pavel se učil být v každé chvíli rád. Četli jsme přece od něj toto: „Naučil jsem se být spokojen s tím, co mám. Dovedu trpět nouzi, dovedu mít hojnost. Ve všem a do všeho jsem zasvěcen: být syt i hladov, mít nadbytek i nedostatek. Všecko mohu v Kristu, který mi dává sílu.“

Bratři a sestry, na letošním stém výročí naší církve si nejvíce cením asi tohoto: Že nejde o oslavu nějakého rozchodu a rozkolu našich předků s jinými našimi předky, s nimiž by si nerozuměli, ale naopak o připomínku velikého setkání bratří a spojení různých skupin, tradic a zbožností do jedné společné cesty církve. Mám za to, že v tomto trendu jisté svobodomyšlnosti naše církve až dosud úspěšně pokračuje. Máme tedy proč se veselit a radovat a také já, i když mi to vždycky nejde, se tomu stále učím.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, když tak přemýšlíme o tom, co je pravdivé, čestné, spravedlivé, čisté, cokoli je hodné lásky, co má dobrou pověst, co se považuje za ctnost a co sklízí pochvalu, dej, ať jsme rádi, kdykoliv se tvá církev z těchto věcí společně raduje. Dej, ať nezůstáváme stranou, ale vždy znovu se v lásce spojujeme a rozličnými způsoby, hlasy a jazyky spolu vyznáváme svou víru. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane církve, nechceme se trápit žádnou starostí, ale chceme v každé modlitbě a prosbě předkládat své žádosti Bohu. A tak se modlíme za tvou církev obecnou, již je naše Českobratrská církev součástí. Modlíme se za život jednotlivých sborů, malých i velkých. Prosíme za zvěstovatele evangelia, povolávej si z našich řad služebníky slova a svátostí a nás ved' k tomu, abychom je dovedli povzbuzovat a jejich službu i náležitě ocenit. Prosíme, ať nás vzájemně spolupracovat na dále církve a mít z toho radost. Dej, ať dovedeme být vědci za všechny bratry a sestry, které máme kolem sebe. Modlíme se za práci Diakonie i evangelické akademie. Modlíme se za práci v nedělní škole, v dorostu, mládeži nebo s konfirmandy. Modlíme se za mladá manželství a rodiny v našem sboru. Prosíme též za ty, kteří se již hodně napracovali ve prospěch církve a jejichž služby si nepřestaneme vážit. Prosíme za staršovstvo, ty vš, kolik obětavosti je stojí věnovat čas a úsilí ve prospěch sborové práce. Přidávaj jim odvalu, energii a motivaci k věrné službě. Prosíme za ekumenickou spolupráci napříč církvemi na úrovni místních sborů, farností a společenství i ve vedení církvi. Prosíme za naše svědeckví víry ve světě, aby lidé poznali, že ty jsi skutečně Pán a Spasitel všech. Tobě, Pane Ježíši Kriste, buď čest i sláva až na věky. Amen.*